

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

SOCIOLOGI ROMÂNI DE AZI: GENERAȚII, INSTITUȚII ȘI PERSONALITĂȚI,
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, BUCUREȘTI, 2016.
DUMITRU OTOVESCU

Robert PRODANCIUC

Sociologie Românească, 2021, vol. 19, Issue 1, pp. 239-243

<https://doi.org/10.33788/sr.19.1.15>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

**SOCIOLOGI ROMÂNI DE AZI: GENERAȚII,
INSTITUȚII ȘI PERSONALITĂȚI,
EDITURA ACADEMIEI
ROMÂNE, BUCUREȘTI, 2016.
DUMITRU OTOVESCU**

Robert PRODANCIUC¹

Abstract

In the first part of this review, I describe the concepts used in the book. Next, the paper follows the four periods of institutionalization and evolution of national sociological thinking from a historical and didactic perspective. Each period is characterized by the contributions of its representative authors. In another chapter, the author describes the teaching staff and the graduates from the Faculty of Philosophy, specialization Sociology at the University of Bucharest. Finally, a gallery of sociologists with their achievements is presented. This review captures the value and usefulness of the book for understanding the history of Romanian sociological thinking.

Keywords: Romanian sociology, sociological spirit, the community of sociologists, professional sociologist, generation of senior sociologists, new sociologists.

Editura Academiei Române pune la îndemâna persoanelor interesate lucrarea masivă a domnului profesor universitar doctor Dumitru Otovescu de la Universitatea din Craiova (autor a mai multor cărți reprezentative din domeniile sociologiei culturii și al sociologiei generale) care vizează sociologii români de azi. Cartea reprezintă o contribuție semnificativă a autorului la conturarea profilului sociologiei românești prin prezentarea sociologilor activi publicistic.

Chiar din „Cuvântul introductiv”, autorul vine cu precizări asupra conținutului unor termeni utilizați în cuprinsul lucrării. Astfel, prin *spirit sociologic* autorul înțelege „un mod particular de a reflecta asupra universului social al oamenilor, de a-l explica și exprima într-un limbaj conceptual propriu” (p. 7). Spiritul sociologic, ca gen al spiritului științific, „se întrupează în acele produse ale gândirii care au

---

¹ Facultatea de Științe, Universitatea din Petroșani, Petroșani, ROMÂNIA. E-mail: robertprodanciuc@yahoo.co.uk.

o valoare euristică” (p. 7). După aceste lămuriri, se aduce precizarea necesară și utilă că „Agenții spiritului sociologic sunt nu numai sociologii și colectivele de cercetători științifici, ci și diferite organizații și instituții cu preocupări sociologice, anumiți specialiști din alte domenii ale cunoașterii societății omenești” (p. 7). Locurile de manifestare ale spiritului sociologic sunt desemnate a fi învățământul universitar și cel liceal, instituțiile de cercetare științifică și activitatea publicistică. Aceste medii sunt strâns interconectate, astfel încât fiecare dintre ele le presupune cu necesitate pe celelalte. De asemenea, este un truism și faptul că spiritul sociologic are în vedere atât societatea, în ansamblul său, cât și societatea națională, pe care o dorim dreaptă, echitabilă și prosperă. Ultimul aspect asigură și atingerea țelului pragmatic al științei societății. Cum societatea națională este subsistem al umanității, realizările intelectuale ale sociologilor români trebuie să intre în dialogul constructiv cu cele ale sociologilor de pe întreg mapamondul. Rolul de a face cunoscuți sociologii români altor sociologi și l-a asumat domnul profesor Dumitru Otovescu. Prin citarea autorilor români în lucrări publicate în limbi de largă circulație internațională aceștia pot să ajungă cunoscuți și apreciați sociologilor vorbitori de limbi străine. Lucrarea prezintă o suită de biografii profesionale a celor mai cunoscuți și apreciați autori de studii sociologice, care au acceptat să colaboreze cu autorul lucrării, facilitând, astfel, dialogul intraprofesional.

Comunitatea sociologilor români, avută în vedere de profesorul universitar Dumitru Otovescu, este alcătuită din două generații importante, care parțial se succed și parțial interferează. Aceste generații s-au profesionalizat, prima în anii '70, iar a doua după 1994. Ambele generații de sociologi avute în vedere de autor se afirmă preponderent pe trei direcții: *universitară* din departamentele de sociologie de la universități, *academică* din institutele de cercetare ale academiei și *de piață* promovată de centrele de sondare a opiniei publice (pp. 10-11).

Revenind la suita de biografii profesionale prezentată de autor, trebuie arătat că ea se bazează pe răspunsurile oferite de către sociologii români atât activi, cât și de către pensionari la un chestionar pus la dispoziția tuturor celor interesați. Nu toți sociologii au ales, din diverse motive, să răspundă invitației de a completa chestionarul, astfel că, aceștia s-au autoexclus din această prezentare. Chestionarul cuprinde 22 de întrebări care vizează: datele de identificare, studiile, afilierea la asociații profesionale, activitatea profesională, lucrările realizate și publicate sau în curs de publicare. În legătură directă cu lucrările care au văzut lumina tiparului, autorul realizează o subtilă clasificare a acestora, deosebind *sociologia românească* care cuprinde operele autorilor români, de *sociologia din România* care cuprinde lucrările publicate în țara noastră, indiferent de identitatea națională a autorilor (pp. 15-16).

Cartea cuprinde patru capitole structurate istorico-didactic. Astfel, de la începutul capitolului I, autorul evidențiază perspectivele din care va trata sociologia. Aceste perspective se referă la sociologie ca „știință generală despre societate, ca disciplină de studiu, ca specializare și structură instituțională, ca profesie, ca activitate publicistică, ca produs al muncii și creației unei comunități științifice,

naționale și internaționale” (p. 19). Toate aceste perspective asupra sociologiei sunt rodul activității tuturor celor care sunt preocupați de descifrarea necunoscutelor societății și punerea explicațiilor obținute la îndemâna celor ce vor să le cunoască.

Parcursul istoriei sociologiei românești relevă existența a patru perioade importante și relativ distincte ale evoluției gândirii societății românești: I. Perioada gândirii presociologice, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, este o perioadă de pionierat a gândirii sociologice în care sunt doar reflecții cu caracter social; II. Perioada gânditorilor clasici, în prima jumătate a secolului XX, perioadă în care cadrele didactice universitare întemeiază instituțional sociologia românească; III. Perioada primilor sociologi profesionalizați (seniorii) din intervalul 1966-1976, perioadă în care se reîntemeiază instituțional sociologia; IV. Perioada generației noi de sociologi de la 1990 și până în prezent. Deși, analiza fiecărei perioade evidențiază elementele caracteristice acestora, prefer să mă opresc la prezentarea succintă a ultimelor două, deoarece mulți dintre acești sociologi sunt contemporani cu noi și lucrările lor reprezintă pentru sociologii tineri cărți de referință.

Debutul generației seniorilor sociologiei, în țara noastră, este marcat de organizarea primului examen de admitere la specializarea *Sociologie* de la Facultatea de Filosofie din cadrul Universității din București, din anul 1966. În acest context este evidențiat meritul incontestabil al profesorului Miron Constantinescu în reactivarea sociologiei. Prin intervenția sa, în învățământul superior, se organizează cursurile de sociologie care oferă diplomă de sociolog profesionist. În același timp, cu sprijinul său, apare revista de sociologie *Viitorul social*. În plus, prin deschiderea și implicarea în activitățile sociologice de la nivel mondial, sociologia românească capătă o identitate recunoscută pe plan internațional. Trebuie menționat că, anterior, în România comunistă, sociologia era ostracizată ca „știință reacționară”. Prima promoție de absolvenți, diplomați în sociologie, se înregistrează după patru ani de studii, adică în anul 1970. După doi ani, în celelalte două centre universitare mari din țară, Iași și Cluj-Napoca, se purcede la înființarea profilului similar de sociologie. Durata scurtă de viață a învățământului sociologic din perioada primilor sociologi profesionalizați se datorează inevitabilei opoziții dintre rezultatele cercetărilor realizate pe teren și propaganda oficială a partidului-stat, care dorea ascunderea multor adevăruri nedorind ca acestea să fie descoperite și divulgate.

Desființarea instituțională a sociologiei pentru populația neîncadrată politic a avut câteva consecințe negative asupra tinerilor sociologi: 1. Se închidea calea spre profesionalizarea dorită; 2. Unii au fost nevoiți să se reprofesionalizeze; 3. Identificarea cu sociologia devine neatractivă; 4. S-a limitat extinderea unei categorii a elitei autohtone. Autorul cărții care se referă la sociologii români de azi caracterizează generația seniorilor de sociologi profesioniști ca fiind *istorică* (de început), *eroică* (rezistentă la încercarea de anihilare intelectuală) și *demiurgică* (asigurând reîntemeierea comunității sociologice) (p. 38). În același timp, cadrele didactice universitare formatoare au fost atrase către academia de partid, unde puteau fi mai ușor controlate.

În continuarea lucrării sunt prezentate programele de studii și personalul didactic universitar, care au dus la formarea și afirmarea acestei generații. Este important de semnalat, aici și acum, că în perioada formării primilor sociologi profesioniști, pregătirea acestora era deosebit de serioasă și se realiza în sălile de curs și de seminar ale universităților și ale bibliotecilor care posedau lucrări adecvate acestei pregătiri. În plus, valoarea cadrelor didactice universitare formative era o garanție a bunei profesionalizării a studenților de la sociologie. Trecerea în revistă a seriilor de absolvenți pune în evidență valoarea „capitalului uman” format pentru a cunoaște realitățile noastre, ca bază a unei evoluții cât mai previzibile într-un ambient social global imprezibil.

În finalul acestui capitol, autorul realizează caracterizarea diagnostică a acestei comunități de profesioniști atât ca profesie/ocupație, cât și ca realizări. Ca orice comunitate și aceasta se structurează pe mai multe straturi. În primul strat sunt persoanele profesionalizate ca sociologi. În al doilea strat sunt persoanele cu ocupații de sociologi. În al treilea strat sunt persoanele care realizează studii cu caracter sociologic. În contextul practicării sociologiei se accentuează rolul doctoratului pentru ca o persoană să se poată legitima ca membru de calitate al comunității sociologilor.

Evenimentele din Decembrie 1989 au dus la căderea regimului totalitar, comunist din țara noastră. Schimbarea direcției de evoluție a țării a însemnat, pe lângă reforme politice, legislative și economice, și o deschidere largă și autentică față de cultura sociologică națională de valoare recunoscută. De această deschidere a beneficiat și învățământul universitar sociologic din următoarele perspective: a naturii actului de legitimare (recunoaștere/înființare), istorică (debut/relansare), normativă (autorizație de funcționare provizorie/acreditare) și a capitalului uman (cadre didactice titulare/asociate) etc. (p. 85). Aceste perspective au facilitat renașterea sociologiei, inițial în marile și vechile centre universitare din țară, iar apoi în alte orașe universitare, ajungându-se la un număr aproximativ de 30 de universități publice. De asemenea, au cunoscut o dezvoltare semnificativă centrele de cercetare sociologică conduse de personalități recunoscute ale sociologiei românești. În perioada tranziției de la societatea comunistă la cea democratică au fost realizate studii valoroase care au evidențiat ruptura dintre așteptările cetățenilor țării și deciziile factorilor politici, ruptură manifestată mai ales prin accentuarea distanței sociale dintre avuți și marea masă a populației paupere.

Astfel, în anul universitar 1989-1990 se reiau înmatriculările la specializarea sociologie, care, în ciuda penuriei de cadre didactice universitare cu drept de a preda cursuri, se extinde în majoritatea universităților din țară. Creșterea numărului de studenți, respectiv de absolvenți, a dus la mărirea considerabilă a numărului de sociologi. Mulți dintre ei au înțeles să își facă cunoscută activitatea de cercetare și astfel, s-a îmbogățit considerabil literatura sociologică, s-a intensificat participarea la manifestări științifice interne și externe, s-a promovat și afirmat gândirea sociologică românească.

Promovarea autonomiei universitare a însemnat, nu numai renunțarea la programele unice de studiu, cât mai ales diversificarea curriculei cu particularități însemnate. Apariția ARACIS-ului a mai temperat zelul diversificărilor prin alcătuirea listelor cu discipline obligatorii, opționale și facultative pe baza cărora se alcătuiesc planurile de învățământ universitar de sociologie. În aceeași ordine de idei, la noile universități au apărut cu necesitate studiile de masterat și doctorat. Astfel, sociologii generației de licențiați după 1994 au posibilitatea să parcurgă cele mai înalte trepte ale profesionalizării prin masterat și doctorat, devenind eligibili pentru a ajunge cadre didactice universitare în învățământul public și privat. În același timp, ei pot fi membri în una sau ambele asociații profesionale ale sociologilor, adică Asociația Română de Sociologie (ARS) și/sau Societatea Sociologilor din România (SSR).

În capitolul al patrulea și ultimul al cărții este prezentată o galerie de 57 de sociologi, dintre care 38 sunt seniori și 19 sunt tineri, care activează în domeniul sociologiei, cu rezultatele lor, contribuții la constituirea tezaurului de cunoștințe sociologice de sorginte românească. Absolvenții din generația seniorilor au fost repartizați pe posturi didactice în învățământul superior, cercetători debutanți în centrele specializate și specialiști în economia națională. Toți au fost formatori pentru absolvenții generației noi. Aceștia din urmă formați de către reprezentanții generației anterioare au acumulat o serioasă experiență instituțională onorându-și locurile ocupate prin concurs cu rezultate remarcabile.

Prin această lucrare, fondatorul Școlii doctorale sociologice de la Universitatea din Craiova, domnul profesor Dumitru Otovescu, tratează două aspecte deosebit de importante, și anume identitatea și, respectiv, tradiția sociologiei românești și astfel, după parcurgerea acestui volum, necesar și util, dedicat personalităților de sociologi din țara noastră, se impune și concluzia: *este util ca această lucrare să fie inclusă în bibliografia obligatorie a cursului de istoria sociologiei sau a celui de teorii sociologice contemporane, astfel încât studenții să aibă repere la care să se poată raporta în formarea lor și apoi în activitatea lor profesională.*